

Minister Klimatu i Środowiska

DGK-WP.050.1.2024.EB
3197182.12583581.10104577
Warszawa, 31-05-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 1634 Pani Posel Aleksandry Leo w sprawie *eskalującego konfliktu związanego z powiększeniem obszaru górniczego o 1033 ha w rejonie Szczawina, Starej Łomnicy, Szklarki i Gorzanowa w gm. Bystrzyca Kłodzka*, po uzyskaniu stanowiska Marszałka Województwa Dolnośląskiego, niniejszym uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

1. *Jakie jest uzasadnienie dla utworzenia tak dużego obszaru górniczego, który może spowodować uciążliwość dla mieszkańców?*

Marszałek Województwa Dolnośląskiego udzielił Pani Krystynie Jarawskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą ESTA Krystyna Jarawska koncesji na wydobywanie wód leczniczych z otworów: Hanna 1, Hanna 2, Hanna 3, Hanna 4, Kazimierz 1, Kazimierz 2, położonych w miejscowości Stara Łomnica, gmina Bystrzyca Kłodzka, powiat kłodzki, województwo dolnośląskie. Udzielenie koncesji nastąpiło decyzją z 6 września 2023 r.

Stosownie do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze¹, w dalszej również jako: „Ustawa p.g.g.”: *podstawą wyznaczenia granic obszaru górniczego i terenu górniczego jest dokumentacja geologiczna i odpowiednio projekt zagospodarowania złoża albo plan zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla.*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami propozycję granic obszaru i terenu górniczego powinna zawierać dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca zasoby

¹Dz.U. z 2023 r. poz. 633 z późn. zm.

eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych. Brak jest jednak formalnie przyjętych zasad (przepisów wykonawczych), które określałyby sposób ich wyznaczania, a także jasno sformułowanych wymagań, które należy spełnić w celu ochrony ujęć i złóż wód leczniczych. Jedynie w § 8 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej², wskazano, że proponowane granice obszaru i terenu górniczego należy wyznaczać z uwzględnieniem warunków hydrodynamicznych.

W Projekcie zagospodarowania złoża określono, że: *Obszar i teren górniczy „Stara Łomnica” zaprojektowano na podstawie przeprowadzonego rozpoznania warunków hydrogeologicznych w powiecie kłodzkim, województwo dolnośląskie, z uwzględnieniem warunków hydrogeologicznych, morfologicznych oraz eksploatacyjno-technicznych, w oparciu o „Dokumentację hydrogeologiczną zasobów eksploatacyjnych wód leczniczych ujęcia w Starej Łomnicy (otwory Hanna 1, Hanna 2, Hanna 3, Hanna 4, Kazimierz 1, Kazimierz 2. W dalszej części podano nadto, że przy określaniu przebiegu granic obszaru górniczego kierowano się lokalizacją ujęć, położeniem złoża względem już istniejących obszarów górniczych (Gorzanów i Szczawina), przesłankami wynikającymi z budowy geologicznej terenu, regionalnymi i lokalnymi kierunkami przepływu wód podziemnych w kredowym piętrze wodonośnym, określonym zasięgiem leja depresji ujęcia, wyznaczonym obszarem spływu wody do ujęcia a także rzeczywistymi potrzebami i możliwościami aktywnej ochrony złoża wód leczniczych, ponadto kierowano się zasadami prawidłowej ochrony powierzchni terenu oraz środowiska naturalnego i uzasadnionymi potrzebami gospodarczymi i społecznymi użytkowników obszaru górniczego. Natomiast zasięg terenu górniczego ustalono, kierując się koniecznością przeciwdziałania powstawaniu szkód w środowisku naturalnym, jak również w obiektach i urządzeniach znajdujących się w jego obrębie. Zarówno wytyczony obszar, jak i teren górniczy obejmują strefy ewentualnych oddziaływań na eksploatację wód leczniczych.*

Podkreślić również należy, że eksploatacja wód leczniczych nie podlega przepisom ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne³, dalej również jako: „Prawo wodne”. Dla ujęć tych wód nie ustanawia się, jak to ma miejsce w przypadku wód zwykłych, stref ochronnych. Ochrona złóż wód podziemnych zaliczonych do kopalin polega jedynie na ograniczeniu praw ich pozyskiwania przez podmiot, który uzyskał koncesję na wydobywanie kopaliny z określonej przestrzeni będącej obszarem górniczym.

² Dz. U. z 2016 r. poz. 2033

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.

Obszar górniczy dla wód leczniczych powinien więc być utworzony w taki sposób, aby służył zabezpieczeniu złoża przed zmianą jakości wód spowodowaną wpływem czynników zewnętrznych oraz zabezpieczeniu złoża przed modyfikacją jego warunków hydrodynamicznych a także zabezpieczeniu wód leczniczych przed możliwością doływu zanieczyszczeń, w tym zachowaniu cech fizycznych i składu chemicznego wody leczniczych. Odpowiednio wyznaczony obszar górniczy ma także służyć zabezpieczeniu przed budowaniem nowych ujęć wód leczniczych w zbyt małej odległości, co mogłoby skutkować zmianą warunków hydrodynamicznych i degradacją złoża wód leczniczych (ilościową lub/i jakościową).

2. *Dlaczego od ponad dwóch lat zakład w sąsiedztwie Szczawiny i Szklarki stoi bez ruchu produkcyjnego ludzi i maszyn?*

Organy administracji geologicznej nie posiadają wiedzy na temat funkcjonowania, w tym prowadzenia produkcji w zakładach w sąsiedztwie Szczawiny i Szklarek.

3. *Dlaczego decyzje w tak istotnych kwestiach podejmowane są bez udziału mieszkańców?*

Udział społeczeństwa w postępowaniach uregulowany jest ustawowo. W przypadku postępowania w sprawie udzielenia koncesji, udział społeczeństwa możliwy jest na etapie uzyskiwania przez przedsiębiorcę decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która jest następnie niezbędnym załącznikiem do wniosku o udzielenie koncesji.

Zasady udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴, dalej również jako: „Ustawa o u.i.ś.”. W art. 79 ust. 1 Ustawy o u.i.ś. na organy administracji publicznej nałożono obowiązek zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu. Przepis ten przewiduje taki obowiązek tylko i wyłącznie w stosunku do postępowań, w ramach których przeprowadza się ocenę oddziaływania na środowisko. Nie we wszystkich postępowaniach w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przeprowadza się bowiem ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Ocena taka jest bezwzględnie przeprowadzana jedynie w przypadku przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, tj. przedsięwzięć wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady

⁴ Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.

Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko⁵, dalej również jako: „rozporządzenie Rady Ministrów”. W pozostałych przypadkach, tj. w stosunku do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymienionych w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko decyduje organ prowadzący postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej i czyni to w drodze postanowienia. Dopiero postępowanie, w którym zapadło takie rozstrzygnięcie, staje się postępowaniem, w stosunku do którego zastosowanie znajdują przepisy Ustawy o u.i.ś. gwarantujące udział społeczny. Zgodnie bowiem z art. 84 ust. 1 Ustawy o u.i.ś. udział społeczeństwa nie jest zapewniany w ramach postępowania, w wyniku którego dochodzi do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stwierdzającej brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Ocena środowiskowa, prowadzona w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowej dla przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu kopaliny, jest swego rodzaju instrumentem prewencyjnym kontroli inwestycji związanych z wydobywaniem złóż kopalin na podstawie koncesji. Jej celem jest bowiem określenie, jaki wpływ na środowisko może mieć planowana inwestycja. Decyzja środowiskowa ma gwarantować, że organ wydający decyzję zezwalającą na realizację przedsięwzięcia, w tym przypadku koncesję, otrzyma wyczerpującą analizę skutków, jakie planowana inwestycja spowoduje w odniesieniu do środowiska.

Przedsięwzięcie polegające na wydobywaniu wód leczniczych jest przedsięwzięciem zakwalifikowanym, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku koncesji na wydobywanie wód leczniczych ze złoża „Stara Łomnica” załącznikiem do wniosku była decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, wydana przez Burmistrza Bystrzycy Kłodzkiej. W decyzji tej Burmistrz Bystrzycy Kłodzkiej stwierdziła brak potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na „Wydobywaniu kopaliny – wód leczniczych – otworami wiertniczymi, Hanna 1, Hanna 2, Hanna 3, Hanna 4, Kazimierz 1, Kazimierz 2 w Starej Łomnicy”. W związku z czym, jak wskazano powyżej, udział społeczeństwa w postępowaniu nie był możliwy.

Zaznaczyć należy, że wniosek o wydanie decyzji środowiskowej został złożony już po zatwierdzeniu dokumentacji hydrogeologicznej, w której zaproponowano granice obszaru górniczego. Organ wydający decyzję środowiskową miał zatem możliwość zapoznania się z treścią ww. dokumentacji i po tym zapoznaniu stwierdzić o obowiązku

⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn. zm.

przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia, wydając w tym zakresie stosowne postanowienie.

4. *Dlaczego Inwestor nie zgodził się na ograniczenie obszaru górniczego chociażby o wskazane przez Gminę 33 ha?*

Jak wyjaśniono w odpowiedzi na pytanie sformułowane w pkt 1 obszar górniczy wyznacza organ koncesyjny na podstawie dokumentacji hydrogeologicznej i projektu zagospodarowania złoża, mając na uwadze ochronę zasobów wód leczniczych. Zmiana wniosku Inwestora o udzielenie koncesji, w zakresie obszaru górniczego wymagałaby zatem oparcia w dokumentacji i projekcie zagospodarowania złoża.

5. *Dlaczego tzw. Obszar górniczy nie został wyznaczony w sposób optymalny z punktu widzenia interesu społecznego?*

Powyższa kwestia została już wyjaśniona w odpowiedzi na pytania sformułowane w pkt 1 i 4. Podkreślenia jednak wymaga, że obszar górniczy wyznacza się w sposób optymalny z punktu widzenia ochrony złoża, co zostało w sposób szczegółowy omówione w odpowiedzi na pytanie sformułowane w pkt 1.

6. *Dlaczego spółka, która jest właścicielem stara się o utworzenie olbrzymiego obszaru nieadekwatnie do wielkości zasobów wód podziemnych? Dlaczego jest zgoda na to, aby obejmował on m.in. Gminne ujęcia wody, co może pozbawić mieszkańców kilku miejscowości dostępu do wody pitnej, a Bystrzycę Kłodzką rezerwowego ujęcia wody?*

Kwestia wyznaczania obszaru górniczego została już wyjaśniona w odpowiedzi na pytania sformułowane w pkt 1, 4 i 5. Obszar górniczy wyznaczany jest na potrzeby eksploatacji kopaliny, w tym przypadku wód leczniczych. Złóża wód leczniczych, zgodnie z art. 10 ust. 2 Ustawy p.g.g. objęte są własnością górniczą, do której prawo przysługuje Skarbowi Państwa, wobec tego zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 Ustawy p.g.g. ich wydobywanie może odbywać się jedynie na podstawie udzielonej przez właściwy organ administracji geologicznej koncesji. W odróżnieniu od wód zwykłych, w przypadku wód leczniczych zastosowania nie znajdują bowiem przepisy Prawa wodnego.

Wyznaczenie obszaru górniczego dla wód leczniczych nie ogranicza w żaden sposób eksploatacji zwykłych wód podziemnych na potrzeby mieszkańców Gminy.

7. *Czy proces utworzenia obszaru górniczego przebiegał zgodnie z obowiązującym prawem?*

Jedną z podstawowych zasad postępowania administracyjnego, określoną w art. 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, jest zasada praworządności, tj. obowiązek działania organów administracji publicznej na podstawie przepisów prawa.

Mając więc na uwadze powyższy, proces utworzenia obszaru górniczego został przeprowadzony przez organ administracji geologicznej z uwzględnieniem przepisów Ustawy p.g.g.

Z wyrazami szacunku,

Z up. Ministra

Krzysztof Galos
Podsekretarz Stanu - Główny Geolog Kraju
Podsekretarz Stanu Krzysztof Galos
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

⁶Dz. U. z 2024 r. poz. 572